

Sygn. akt IV U 980/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 października 2018 roku

Sąd Okręgowy w Częstochowie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Robert Grygiel

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Karina Zbroińska

po rozpoznaniu w dniu 10 października 2018 roku w Częstochowie na rozprawie

sprawy B. S., M. S., P. S. i S. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w C.

o składki

na skutek odwołania B. S., M. S., P. S. i S. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w C.

z dnia 18 czerwca 2018 roku Nr OS(...)

zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w C. z dnia 18 czerwca 2018 roku numer (...) w punkcie II i ustala, że B. S., M. S., P. S. i S. S. jako spadkobiercy płatniczki R. S. ponoszą solidarną odpowiedzialność za wymienione w punkcie I decyzji zobowiązania z ograniczeniem odpowiedzialności do wysokości stanu czynnego spadku.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 18 czerwca 2018 roku, nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.:

I. określił wysokość zobowiązań zmarłej w dniu 17 listopada 2014 roku płatniczki składek R. S. na dzień otwarcia spadku na łączną kwotę 2.293,33 zł,
w tym:

1. na ubezpieczenie społeczne 1.347,45 zł z tytułu nieopłaconych składek za kwiecień i maj 2013 roku oraz październik i listopad 2014 roku;
2. na ubezpieczenie zdrowotne 802,34 zł z tytułu nieopłaconych składek za październik i listopad 2014 roku;
3. na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych 143,54 zł z tytułu nieopłaconych składek za kwiecień i maj 2013 roku oraz październik i listopad 2014 roku.

II. orzekł, że S. S., P. S., M. S. oraz B. S., jako spadkobiercy w/w płatnika, ponoszą solidarną odpowiedzialność za wymienione w pkt I zobowiązania;

III. wskazał, że wymienione w pkt I zobowiązania należy wpłacić w terminie 14 dni od dnia doręczenia niniejszej decyzji na wskazany rachunek bankowy.

Wspólne odwołanie od powyższej decyzji wnieśli S. S., P. S., M. S. i B. S., domagając się „oddalenia decyzji wydanej przez ZUS”. W uzasadnieniu odwołania w/w wskazali, że przejęli oni spadek po zmarłej R. S. z dobrodziejstwem inwentarza, zaś wartość stanu czynnego spadku wynosi 196.000,00 zł a wartość stanu biernego 409.877,00 zł, w tym między innymi kredyt hipoteczny. Na rozprawie w dniu 10 października 2018 roku odwołująca M. S. wskazała, że intencją odwołania jest żądanie ograniczenia odpowiedzialności spadkobierców do stanu czynnego spadku. Wskazała, że spadkobiercy nie mieli wiedzy na temat tego że istnieje takie zobowiązanie i mimo że pytali się tej sprawie w ZUS to nie poinformowano ich o istnieniu takich zaległości.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Zmarła w dniu 17 listopada 2014 roku R. S., prowadziła na własny rachunek pozarolniczą działalność gospodarczą, z tytułu której pozostawała zgłoszona do ubezpieczeń społecznych oraz ubezpieczenia zdrowotnego. Na dzień śmierci w/w posiadała zadłużenie względem organu rentowego w łącznej kwocie 2.293,33 zł, w tym: 1.347,45 zł na ubezpieczenie społeczne z tytułu nieopłaconych składek za kwiecień i maj 2013 roku oraz październik i listopad 2014 roku; 802,34 zł na ubezpieczenie zdrowotne z tytułu nieopłaconych składek za październik i listopad 2014 roku oraz 143,54 zł na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych z tytułu nieopłaconych składek za kwiecień i maj 2013 roku oraz październik i listopad 2014 roku.

(v. akta rentowe)

Postanowieniem z dnia 29 grudnia 2014 roku, II Ns 4911/14, prawomocnym z dniem 20 stycznia 2015 roku, Sąd Rejonowy w C. stwierdził, że:

1. spadek po R. S. nabyli z dobrodziejstwem inwentarza: mąż S. S. oraz dzieci P. S., M. S. i B. S. w 1/4 części każda z tych osób;
2. dokonał spisu inwentarza majątku spadkowego po R. S.;
3. zlecił sporządzenie spisu inwentarza komornikowi przy Sądzie Rejonowym w C.;
4. nakazał komornikowi pobrać koszty spisu inwentarza z majątku spadkowego;
5. stwierdził, że każda ze stron postępowania ponosi koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie.

Według spisu inwentarza z dnia 16 sierpnia 2016 roku, wartość stanu czynnego spadku po R. S. wynosi 196.000,00 zł, a wartość jego stanu biernego wynosi 409.877,12 zł.

(v. kopie postanowienia z dnia 29 grudnia 2014 roku i spisu inwentarza k. 31)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

W niniejszej sprawie niesporne jest, że na dzień swojej śmierci R. S. posiadała względem organu rentowego zaległości składkowe na ubezpieczenie społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w łącznej kwocie 2.293,33 zł. Podobnie niesporne jest, że na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w C. z dnia 29 grudnia 2014 roku, II Ns 4911/14 spadek po R. S. nabyli mąż S. S. oraz dzieci P. S., M. S. i B. S. w 1/4 części każda z tych osób, wszyscy z dobrodziejstwem inwentarza.

Zgodnie z art. 31 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2017 roku, poz. 1778 ze zm.), do należności z tytułu składek stosuje się odpowiednio: art. 12, art. 26, art. 29 § 1 i 2, art. 33-33b, art. 38a, art. 51 § 1, art. 55, art. 59 § 1 pkt 1, 3, 4, 8 i 9, art. 60 § 1, art. 61 § 1, art. 62 § 1, 3 i 5, art. 62b § 1 pkt 2 i § 3, art. 72 § 1 pkt 1 i 4 i § 2, art. 73 § 1 pkt 1 i 5, art. 77b § 1 i 2, art. 91, art. 93, art. 93a-93c, art. 93e, art. 94, art. 97 § 1, art. 98 § 1 i 2 pkt 1, 2, 5 i 7, art. 100, art. 101, art. 105 § 1 i 2, art. 106 § 1 i 2, art. 107 § 1, 1a, § 2 pkt 2 i 4 i § 3, art. 108 § 1, 3 i 4, art. 109 § 1 w zakresie art. 29, art. 109 § 2 pkt 1, art. 110 § 1, § 2 pkt 2, § 3, art. 111 § 1-4 i § 5 pkt 1, art. 112 § 1-5, art. 112b, art. 112c, art. 113, art. 114, art. 115-117, art. 118 oraz art. 119 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku – Ordynacja podatkowa.

Do składek na Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych i Fundusz Emerytur Pomostowych oraz na ubezpieczenie zdrowotne w zakresie: ich poboru, egzekucji, wymierzania odsetek za zwłokę i dodatkowej opłaty, przepisów karnych, dokonywania zabezpieczeń na wszystkich nieruchomościach, ruchomościach i prawach zbywalnych dłużnika, odpowiedzialności osób trzecich i spadkobierców oraz stosowania ulg i umorzeń stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące składek na ubezpieczenia społeczne (art. 32).

Zgodnie z art. 97 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Ordynacja podatkowa (tekst jednolity Dz. U. z 2015 roku, poz. 613 ze zm.), spadkobiercy podatnika, z zastrzeżeniem § 2, przejmują przewidziane w przepisach prawa podatkowego majątkowe prawa i obowiązki spadkodawcy.

W myśl art. 98 § 1 ustawy, do odpowiedzialności spadkobierców za zobowiązania podatkowe spadkodawcy stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego o przyjęciu i odrzuceniu spadku oraz o odpowiedzialności za długi spadkowe.

Przepis § 1 stosuje się również do odpowiedzialności spadkobierców za:

- 1) zaległości podatkowe, w tym również za zaległości, o których mowa w art. 52 oraz art. 52a;
- 2) odsetki za zwłokę od zaległości podatkowych spadkodawcy;
- 3) pobrane, a niewpłacone podatki z tytułu sprawowanej przez spadkodawcę funkcji płatnika lub inkasenta;
- 4) niezwrócone przez spadkodawcę zaliczki na naliczony podatek od towarów i usług oraz ich oprocentowanie;
- 5) opłatę prolongacyjną;
- 6) koszty postępowania podatkowego;
- 7) koszty upomnienia i koszty postępowania egzekucyjnego prowadzonego wobec spadkodawcy powstałe do dnia otwarcia spadku (§ 2).

Zgodnie z art. 100 § 1 ordynacji podatkowej, organ podatkowy orzeka w jednej decyzji o zakresie odpowiedzialności lub uprawnień poszczególnych spadkobierców na podstawie decyzji ostatecznych wydanych wobec spadkodawcy oraz jego zobowiązań wynikających z prawidłowych deklaracji.

Jeżeli deklaracja złożona przez spadkodawcę jest nieprawidłowa lub deklaracji nie złożono, orzekając o zakresie odpowiedzialności lub uprawnień spadkobierców, organ podatkowy jednocześnie ustala lub określa kwoty, o których mowa w art. 21

§ 3 i 3a, art. 24 lub art. 74a (§ 2).

Termin płatności przez spadkobiercę zobowiązań wynikających z decyzji o zakresie jego odpowiedzialności wynosi 14 dni od dnia jej doręczenia (§ 3).

W myśl postanowień art. 101 § 1 ustawy, odsetki za zwłokę od zaległości podatkowych spadkodawcy oraz oprocentowanie niezwróconych zaliczek naliczonego podatku od towarów i usług naliczane są do dnia otwarcia spadku.

Odsetki za zwłokę oraz oprocentowanie, o których mowa w § 1, naliczane są nadal w przypadku niedotrzymania przez spadkobierców terminu określonego w art. 100 § 3 (§ 2).

Zgodnie z art. 1031 § 1 k.c., w razie prostego przyjęcia spadku spadkobierca ponosi odpowiedzialność za długi spadkowe bez ograniczenia.

W razie przyjęcia spadku z dobrodziejstwem inwentarza spadkobierca ponosi odpowiedzialność za długi spadkowe tylko do wartości ustalonego w wykazie inwentarza albo spisie inwentarza stanu czynnego spadku. Powyższe ograniczenie odpowiedzialności odpada, jeżeli spadkobierca podstępnie pominął w wykazie inwentarza lub podstępnie nie podał do spisu inwentarza przedmiotów należących do spadku lub przedmiotów zapisów windykacyjnych albo podstępnie uwzględnił w wykazie inwentarza lub podstępnie podał do spisu inwentarza nieistniejące długi (§ 2).

W myśl art. 1034 § 1 k.c., do chwili działu spadku spadkobiercy ponoszą solidarną odpowiedzialność za długi spadkowe. Jeżeli jeden ze spadkobierców spełnił świadczenie, może on żądać zwrotu od pozostałych spadkobierców w częściach, które odpowiadają wielkości ich udziałów.

Od chwili działu spadku spadkobiercy ponoszą odpowiedzialność za długi spadkowe w stosunku do wielkości udziałów (§ 2).

W ocenie Sądu Okręgowego treść cytowanych powyżej przepisów oraz ustalony w sprawie stan faktyczny jednoznacznie wskazuje, że odwołanie to należało uwzględnić w zakresie, w jakim sentencja zaskarżonej decyzji nie zawierała ograniczenia odpowiedzialności spadkobierców za zaległości składkowe zmarłej do wartości czynnej spadku.

Jak już powyżej wskazano, nie ma w niniejszej sprawie sporu co do tego, że na dzień swojej śmierci R. S. posiadała względem organu rentowego zaległości składkowe w łącznej kwocie 2.293,33 zł oraz że spadek po niej nabyli S. S., P. S., M. S. i B. S. w ¼ części każda z tych osób, wszyscy z dobrodziejstwem inwentarza. Tym samym oczywiste jest, że przeniesienie na w/w osoby zaległości składkowych zmarłej było prawnie dopuszczalne i uzasadnione stanem faktycznym sprawy. Nie ma przy tym dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy żadnego znaczenia fakt, że łączna wartość długów spadkowych przekracza wartość czynną spadku o 213.877,12 zł i że ze stanu czynnego spadku odwołujący chcieliby spłacić kredyt hipoteczny. W przypadku gdy długi spadkowe przekraczają wartość czynną spadku, spadkobiercy zobowiązani są zaspokoić wszystkie długi spadkowe proporcjonalnie (do wartości czynnej spadku), a nie tylko niektóre z nich, samodzielnie przez siebie wybrane.

Niesporne przy tym jest, że w sentencji zaskarżonej decyzji organ rentowy nie wskazał, że odwołujący odpowiadają do wartości czynnej spadku, mimo że na dzień jej wydania dysponował odpisem postanowienia Sądu Rejonowego w C. z dnia 29 grudnia 2014 roku, II Ns 4911/14, z którego wynika, że każdy ze spadkobierców R. S. nabył spadek z dobrodziejstwem inwentarza. Choć na powyższą okoliczność odwołujący mogliby się powoływać w postępowaniu egzekucyjnym, a tym samym brak ograniczenia ich odpowiedzialność do wartości czynnej w zaskarżonej decyzji w istocie nie narusza ich praw, to jednak zdaniem Sądu Okręgowego względ na pewność obrotu prawnego wymagał uzupełnienia sentencji zaskarżonej decyzji o powyższe ograniczenie.

Posiłkowo można wskazać, że zgodnie z art. 319 k.p.c. jeżeli pozwany ponosi odpowiedzialność z określonych przedmiotów majątkowych albo do wysokości ich wartości, sąd może, nie wymieniając tych przedmiotów ani ich wartości, uwzględnić powództwo zastrzegając pozwanemu prawo do powołania się w toku postępowania

egzekucyjnego na ograniczenie odpowiedzialności. Aczkolwiek w tym postępowaniu odwołujący działają na prawach strony powodowej (a nie pozwanej jak w dyspozycji art. 319 k.p.c.), to jednak w istocie zaskarżona decyzja nakłada na nich zobowiązanie i uzasadnione jest skonkretyzowanie w decyzji zakresu ich odpowiedzialności.

Wobec powyższego Sąd Okręgowy, na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. oraz przepisów powalanych w treści niniejszego uzasadnienia, orzekł jak w sentencji wyroku.